

KUHMON KAUPUNKI

Talousarvion laadintaohje 2026

Kuva: Urpo Piipponen

Kuule kuinka puut puhuvat

Sisällys

1	Talousarvion ja taloussuunnitelman lähtökohdat	3
1.1	Yleinen taloudellinen kehitys	3
1.2	Kuntatalous	4
2	Kuhmon kaupunkistrategia	6
3	Vuoden 2026 talousarvion laadinta	7
3.1	Kuhmon kaupungin taloudellinen tilanne	7
3.2	Tulot	9
3.3	Menot	11
3.4	Sitovuustaso	14
3.5	Investoinnit	15
3.6	Talousarvioraami 2026	15
3.7	Riskienhallinta	15
3.8	Toimintasuunnitelma	15
3.9	Budjetointivastuu	15
4	Talousarvioaikataulu	16

1 Talousarvion ja taloussuunnitelman lähtökohdat

1.1 Yleinen taloudellinen kehitys

Kansantalouden keskeiset ennusteluvut

	2024	2025	2026	2027
BKT:n muutos	-0,1	1,0	1,5	1,7
Kuluttajahintaindeksin muutos	1,6	0,6	1,6	2,0
Ansiotasoindeksin muutos, %	3,1	3,0	3,6	3,0
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	3,6	2,2	2,0	2,0
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v.), %	2,9	2,9	2,8	2,8
Työllisyysaste-%	72,1	71,7	72,3	73,1
Työttömyysaste-%	8,4	9,3	8,8	8,3

Lähde: VM Taloudellinen katsaus kesä 2025

Poukkoileva tullipolitiikka ja siitä aiheutuva huomattava epävarmuus leimaa maailmantaloutta. Lisäksi uhka Geopolitiisten jännitteiden kärjistymisestä äärimmilleen on edelleen olemassa.

Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen kauppasopimus nostaa tullitasoja huomattavasti (yleinen tullistaso kauppasopimuksessa 15 %). Tavaravienti kasvoi alkuvuodesta, ja selviä merkkejä Yhdysvaltojen tulleihin varautumisen vaikutuksista Suomen vientiin ei ole vielä näkyvissä. Suomen talouskasvu oli vuoden 2025 alussa viennin varassa, sillä yksityinen kulutus ja yksityiset investoinnit supistuivat yhä vuoden takaisesta. Veronkorotukset heikensivät ostovoimaa. Työttömyysaste on yli yhdeksän prosenttia ja kuluttajien odotus yleisen työttömyystilanteen kehittymisestä on erittäin pessimistinen. Rakentamissa liikevaihdon volyyymi kasvoi hieman kevään 2025 aikana, mutta asuinrakentamisen käännettä joudutaan odottamaan. (Lähde: Suomen Pankki)

Euro-alueen talous on elpymässä odotettua hitaammin. Suomen vientiä on heikentänyt vaisu kysyntä Euroopassa. Talouskasvua hidastaa kauppapolitiikkaan liittyvä epävarmuus, vaikka kysyntää tukevat Euroopan panostukset puolustukseen ja infrastruktuuriin. Vuonna 2025 Suomen bkt:n odotetaan kasvavan 1,0 %, vuonna 2026 1,5 % ja vuonna 2027 1,7 %. Valtiovarainministeriön raportin mukaan inflaation hidastuminen ja korkojen lasku ovat parantaneet kotitalouksien ostovoimaa, mutta kulutuksen kasvua hidastaa yhä talouden epävarmuus. Reaaliensiot ovat kääntyneet kasvuun pankankorotusten myötä, mutta heikko työllisyystilanne, sosiaalietuuksien leikkaukset ja kulutusverojen korotukset vaikutus näkyvät. Reaalitulojen kasvun odotetaan nopeutuvan työllisyystilanteen parantuessa ensi vuonna.

Talouden ennustamiseen liittyviä riskitekijöitä:

- kauppapolitiikan epävarmuus, tullit
- puolustus- ja infrastruktuuri-investointien kasvu positiivinen riski
- Venäjän hyökkäyssote ja Ukrainan mahdollinen jälleenrakennus (riski molempiin suuntiin)
- Nato-linjausten vaikutus
- reaalitalouden muutoksien vaikutus verotuloihin, yritysten toimintaylijäämään ja yksityiseen kulutukseen
- rahoitusmarkkinoiden myllerryksen ja yleisen talouden epävarmuuden vaikutus omaisuustulojen kehitykseen (vaikutus erityisesti työeläkelaitoksiin)
- lyhyiden korkojen lasku (positiivinen riski)
- vihreän siirtymän investointien toteutumiseen liittyä suurta epävarmuutta

Julkisyhteisöjen velkasuhde nousee tänä vuonna yli 86 prosentin ja kasvaa edelleen yli 90 prosenttiin 2029. Maailman politiikan epävakaus, heikko talouskasvu, ulkoisen turvallisuuden menot sekä korkomenot ovat kasvaneet voimakkaasti ja kasvun odotetaan jatkuvan ainakin vuosikymmenen loppuun saakka. Jos puolustusmenot pidetään noin kolmessa prosentissa suhteessa bkt:hen, eikä syntyvää alijäämää kateta, velkasuhteen ennustetaan kasvavan ennustejakson jälkeinkin. Kuntatalouden alijäämä syvenee kuluvana vuonna kulutusmenojen ja investointien kasvusta, vaimeasta verotulojen kehityksestä ja valtionosuuksiin tehtävien leikkauksien vuoksi. Hyvinvointialueiden rahoitusasemaa tasapainotetaan valtionrahoitusta kasvattamalla. Sopeutustoimet jatkuvat kertyvien alijäämien kattamiseksi.

Lähde: VM Taloudellinen katsaus kesä 2025

1.2 Kuntatalous

Kuntatalouden kehitysarvio 2024-2029

	Mrd. €	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Toimintakate		-14,4	-15,6	-16,4	-17,0	-17,3	-17,7
Verotulot		14,1	14,3	15,0	15,6	16,3	16,9
Valtionosuudet		3,4	4,1	4,3	4,2	4,6	4,7
Vuosikate		3,6	2,9	3,1	3,1	3,7	4,0
Poistot		-2,8	-2,9	-3,0	-3,1	-3,2	-3,3
Tilikauden tulos		1,1	0,0	0,1	0,0	0,5	0,7
Lainakanta		20,6	22,4	24,1	25,9	27,3	28,5
Kuntien ansiotason muutos %		3,4	3,8	4,4	4,4	3,0	3,0
Rakennuskustannusindeksin muutos %		0,0	0,4	0,9	1,1	18,0	1,8
Peruspalvelujen hintaindeksin muutos %		3,2	3,1	3,8	3,7	2,7	2,7

Lähde: Valtiovarainministeriö, julkaisu 2025:22, Kuntatalousohjelma vuosille 2026-2029, Kevät 2025
ja Taloudellinen katsaus, kesä 2025.

Vuonna 2024 kuntatalouden tilanne heikkeni erityisesti sote-uudistukseen liittyvien kertaluonteisten erien poistuttua, mutta toimintakulujen maltillisen kasvun ja verotulojen ennakoitua paremman kehityksen myötä odotettua vähemmän. Tilikauden tulos säilyi -0,65 mrd euron heikennyksestä huolimatta 1,1 mrd euroa positiivisena. Tulosta vahvisti eräiden suurten kaupunkien satunaiset tuotot. Kunnat velkaantuivat lisää 0,73 mrd. euroa. Toimintakulut, eteenkin henkilöstökulujen kasvu, jäi pieneksi ottaen huomioon kunta-alan ansiotasoindeksin kasvun (3,4 %). Vuosikate oli vahvin yli 100.000 asukkaan kunnissa. Negatiivisten vuosikatteiden kuntia oli 11, kun vuonna 2023 niitä oli 15. Arviointimenetelyyn päätynee 1-4 kuntaa.

Kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta sote- sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilaa. Kiinteistöveron arvostamisuudistuksella tavoitellaan rakennusten ja maapohjien verotusarvojen vastaamista niiden todellisia käyviä arvoja.

Kuntatalouden rahoitusaseman tulisi olla lähellä tasapainoa tai hieman alijäämäinen vuonna 2027. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kuntatalouden tilanteen kohenemista, sillä ennusteen mukaa kuntahallinnon rahoitusasema suhteessa bruttokansantuotteeseen on -0,6 % vuodelle 2027. Kevään 2025 kehysriihen päätöksellä peruspalvelujen valtionosuutta pienennetään osana sopeutustoimia 75 miljoonalla eurolla vuodesta 2026 alkaen.

Kuntatalouden kehitysarvio

- kuntatalous heikkeni vuonna 2024, mutta toteutui ennakoitua parempana menojen kasvaessa odotettua vähemmän ja verotulokehityksen ollessa arvioitua suotuisampi. Tunnuslukujen taustalla kertaluonteisia parantavia tekijöitä kuten suurten kaupunkien omaisuusjärjestelyt (Mikkeli, Tampere)
- P. Orpon koko hallituskauden päätökset vahvistavat kuntataloutta vain hieman. Päätösten nettovaikutus on vuonna 2026 kuntataloutta hieman heikentävä. Kuntien valtionosuuksiin kohdistetaan vielä vuosina 2026-2027 eri perusteilla lukuisia lisäyksiä ja leikkauksia
- suhdannetilanteen parantuessa 2026-2029 verotulojen odotetaan kasvavan keskimäärin 4,3 % vuodessa
- toimintamenot kasvavat te-palveluiden järjestämistä vastuun siirryttyä kunnille ja rahoitusvastuun laajentuessa, kunta-alan palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman ja hintojen nousun vuoksi
- negatiivisten vuosikatteiden kuntien lukumäärä kasvaa vuodesta 2025 eteenpäin
- toiminnan ja investointien rahavirta laskee lähes kaikissa kuntakokoryhmissä negatiiviseksi
- toimintatulojen kasvu vaimeaa ja sitä heikentää sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten uudelleen neuvottelut
- kuntien tulisi pystyä sopeuttamaan palveluverkkoa ja toimintaa vastaamaan pienenevää palvelutarvetta ja rahoitusta
- kunnallisveroprosentin korotuspaine kasvaa kehyskauden aikana erityisesti väestöään menettävissä ja vanhemman väestön kunnissa

Riskejä

- Yhdysvaltojen kauppapolitiikka ja sen eskaloituminen kauppasodaksi on merkittävä riski erityisesti vuosina 2025-2026
- EU-maiden investointipaketit tuovat positiivisen riskin ennusteeseen
- suhdanteiden vaikutus välittyy verotulojen ja työttömyyskehityksen kautta kuntatalouteen

- sopeuttamistoimet ja palveluverkon karsiminen voi osoittautua kaikenkokoisissa kunnissa poliittisesti hankalaksi kysymykseksi
- sote-kiinteistöihin liittyvät epävarmuudet

Lähde: VM, Kuntatalousohjelma 2026-2029, kevät 2025

Valtion toimet heikentävät kuntataloutta 2025-2207

Kuluvaa vuotta koskevat kevään talousennusteet jäivät odotetusta ja talouskasvu näyttää junnaavan paikoillaan. Talouskasvua hidastaa korkea työttömyys ja epätietoisuus tulevasta kehityksestä, vaikkakin ostovoima on kehittynyt matalan inflaation myötä hyvin. Kuntien talouden näkymät heikkenevät kuluvana vuonna jo ilman uutta rahoitusleikkausta ja vaikeimmassa asemassa ovat ne kunnat, joiden talouden liikkumavara on vähäistä. Kehysriihessä kaavailtu 75 miljoonan lisäleikkaus valtionosuuksiin lisää kuntien sopeutuspainetta. Leikkaus lakisäästeisten peruspalveluiden rahoituksesta rikkoo hallituksen lupauksen olla leikkaamatta koulutuksesta tai opetuksen uudistuksen tuen kustannusten korvaamisesta täysimääräisesti. Tällä hallituskaudella valtionosuuksia on leikattu toistuvasti (mm. yhden prosentin indeksijarru, normien kevennysleikkaus, TE-palvelu-uudistuksen ja kotoutumisen rahoituksen leikkaus).

Toisin kuin valtion, kuntien on tasapainotettava taloutensa laissa säädetyn määrärajan puitteissa. Uudet rahoitusleikkaukset saattavat vaikeimpaan asemaan kunnat, joiden taloudellinen liikkumavara on jo valmiiksi vähäistä esimerkiksi heikon tulopohjan vuoksi, ja joilla ei taseessa ole kertynyttä ylijäämää. Valtionosuusleikkaukset pakottavat nämä kunnat leikkaamaan palvelujen laadusta tai palveluverkosta, etsimään yhteistyömahdollisuuksia tai korottamaan veroja.

Syksyn VM-riihen alla valtiovarainministeri esittää uusia menoleikkauksia miljardin euron verran. Uudet sopeutustoimet kohdistuisivat toteutuessaan menoleikkauksiin ja suurelta osin sellaisiin kohteisiin, joita on jo tällä hallituskaudella leikattu. Kuntien budjettivalmistelulle esitykset merkitsevät ”kylmää kyytiä”. Kuntien veropohja ja menot eriytyvät parhailaan rajusti nuorten ikäluokkien pienenemisen, massamuuton, olemattoman talouskasvun ja rajusti nousseen työttömyyden myötä, niin uudet budjettilinjaukset lisäävät talouden epätasapainoa entisestään.

Vuodelle 2026 kuntien valtionosuuksiin on sisällytetty jo 130 miljoonan euron leikkaukset ja aiempien leikkausten päälle tulisi 150 miljoonan euron lisäleikkaukset. Rahoitusleikkaukset kasvattaisivat ryhmäkokoja kouluissa ja päiväkodeissa sekä kasvattaisivat veronkorotuspaineita ja velkataakkaa. Uudet leikkaukset eivät toteutune sellaisenaan, ja leikkaukset toteutuessaan eivät tuo säästöä julkiseen talouteen, vaan ovat julkisen sektorin sisäistä osaoptimointia. Huonosta julkisen talouden tilanteesta huolimatta kehysriihessä linjatut verokevennykset näyttävät etenevän suunnitellusti ja yritystukien karsiminen jää kosmeettiseksi. Yle-uutisten 27.8.2025 tiedon mukaan hallitus ei olisi leikkaamassa kuntien valtionosuuksia ja kotouttamiskorvauksen leikkaus toteutuisi esitettyä pienempänä.

Valtion toimet heikentävät kuntataloutta vuosina 2025-2027

	2024	2025	2026	2027
Maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus	108	108	108	108
Indeksijarru (1 %-yksikkö)	-24	-49	-80	-111
Black Friday -valtionosuuskompensatio		277	277	277
Normien purkuun liittyvä valtionosuusleikkaus		-23	-21	-21
Leikkaus TE-palveluiden rahoitukseen		-37	-37	-37
Leikkaus kuntien laskennallisiin koto-korvauksiin		-58	-58	-58
75 miljoonan euron valtionosuusleikkaus (kehysriihi 2025)			-75	-75
150 miljoonan euron valtionosuusleikkaus (VM-esitys TAE 2026)			-150	-150
Laskennalliset koto-korvaukset lakkautetaan, kuntaosuus (VM-esitys TAE 2026)			-124	-116
HALLITUKSEN TOIMIEN VAIKUTUS YHTEENSÄ	84	218	-160	-183
Sote-siirtolaskelman tarkentuminen:				
Sote-siirron jälkikäteisperintä vuodelta 2023		-167	-167	-167
Sote-siirron jälkikäteisperintä vuodelta 2024		-64	-64	-64
VALTION TOIMIEN VAIKUTUS YHTEENSÄ	84	-13	-391	-414

Työttömyyden nousu kasvattanut TE-uudistuksen kustannuksia kunnille

Hallituksen työmarkkinauudistukset ja säästöt lisänneet toimeentulotuen tarvetta.

18-24-vuotiaiden toimeentulotuen rahoitusvastuun täysimääräinen siirto kunnille puuttuu laskelmasta

Kt-Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat ennakoivat keväällä 2025 kuluvalle vuodelle poikkeuksellisen suuria lomautuksia ja irtisanomisia on tavallista enemmän. Vastaavia lomautusmääriä oli korona-aikana ja irtisanomisia voi verrata 1990-luvun lama-ajan lukemiin. Irtisanomiset kohdentuvat hallintoon, johtoon ja tukitoimintoihin, mutta myös opettajiin ja hoitohenkilöstöön. Säästöjä etsitään kaikkialta, muun muassa toimintatapoja tehostamalla, lomarahojen vaihto vapaaksi, palkattomat vapaat, virkojen täyttämättä jättäminen sekä sijaisten ja määräaikaisten työntekijöiden käytön vähentäminen. Palvelujen järjestämistä hankaloittaa rahapulaa lisäksi tiukat kelpoisuusehdot ja henkilöstömitoitukset.

2 Kuhmon kaupunkistrategia

Uuden valtuustokauden 2025-2029 käynnistyessä syksyllä 2025 Kuhmon kaupunkistrategian ja strategisten painopisteiden tarkastelu tulee ajankohtaiseksi. Talousarvion laadintaohjeita 2026 kirjoitettaessa mahdollisista muutoksista strategiaan painopisteisiin ei vielä ole tiedossa.

Kuhmon kaupunkistrategiaan liittyviä mittaristoja päivitetään tarvittaessa talousarvion ja toimintasuunnitelman laadinnan yhteydessä. Kaupunkistrategian tulee ohjata toimintasuunnitelman laadintaa ja toimintaa ohjaavan mittariston valintaa. Kuhmon kaupungin toimintasuunnitelman toimenpiteet ja painopisteet noudattelevat kaupunkistrategiaa ja hyte-suunnitelmaa.

Kaupungin yhteisiksi painopistealueiksi on vuodelle 2025 vahvistettu alla ”lihavoidut” tavoitteet. Talousarviota valmisteltaessa palvelualue valitsee jokaisen strategisen tavoitteen alta vähintään yhden yhteisistä painopistealueista. Sen lisäksi on mahdollista valita muita tavoitteita. Tavoitteiden toteutumiseksi palvelualue esittää toimenpiteitä. Toimenpide voi olla jatkoa edellisiltä vuosilta ja jatkua tuleville vuosille. Toimenpiteen aikataulut on hyvä avata tekstissä.

1 Kestävä kaupunki

- 1.1 Rakennamme puusta
- 1.2 Vaikutamme hankinnoilla
- 1.3 Hyödynnämme vihreän siirtymän mahdollisuuksia
- 1.4 Sopeutamme infrastruktuuria
- 1.5 Pitkän aikavälin talouden tasapaino**
- 1.6 Fiksu omistaminen**

2 Monipuolinen kannattava ja kansainvälinen elinkeinoelämä

- 2.1 Kestävä matkailu ja luovat
- 2.2 Woodpolis = Kainuun metsäbiotalouden keskus
- 2.3 Julkisia ja yksityisiä investointeja tehdään
- 2.4 Saamme osaajia**
- 2.5 Tulomuuttopalvelut kunnossa
- 2.6 Yrittäjämysteinen kaupunki**

3. Täyttä elämää keskustassa ja kylissä – hyvinvoivat kuhmolaiset

- 3.1 Turvallinen ja avoin kaupunki**
- 3.2 Aktiiviset toimijat
- 3.3 Osalliset ihmiset**
- 3.4 Työllisyyden edistäminen
- 3.5 Monipuoliset ja ajassa elävät harrastusmahdollisuudet
- 3.6 Elämän murroskohdat ja ikä huomioidaan

4. Tunnettu ja verkostoitunut kaupunki

- 4.1 Kuhmon aluebrändi tunnetaan
- 4.2 Luotettava yhteistyökumppani**
- 4.3 Metsään liittyvät verkostot ovat hallussa
- 4.4 Toimimme kansainvälisissä kulttuuriverkostoissa
- 4.5 Kuhmo tarjoaa lapsille ja nuorille kansainvälisyyskokemuksia**

5. Inhimillinen kehitys on mahdollista kaikille

- 5.1 Kannustava varhaiskasvatus
- 5.2 Yhteisöllinen ja turvallinen perusopetus

5.3 Vetovoimainen oma lukio

5.4 Ammattiin voi opiskella Kuhmossa

5.5 Laadukkaat elinikäisen oppimisen palvelut ja taiteen perusopetus

6. Ihmislähtöinen organisaatio ja vetovoimainen työyhteisö

6.1 Hyvä palveluasenne

6.2 Valmentava johtajuus

6.3 Itseohjautuvat tiimit

6.4 Salliva kokeilukulttuuri

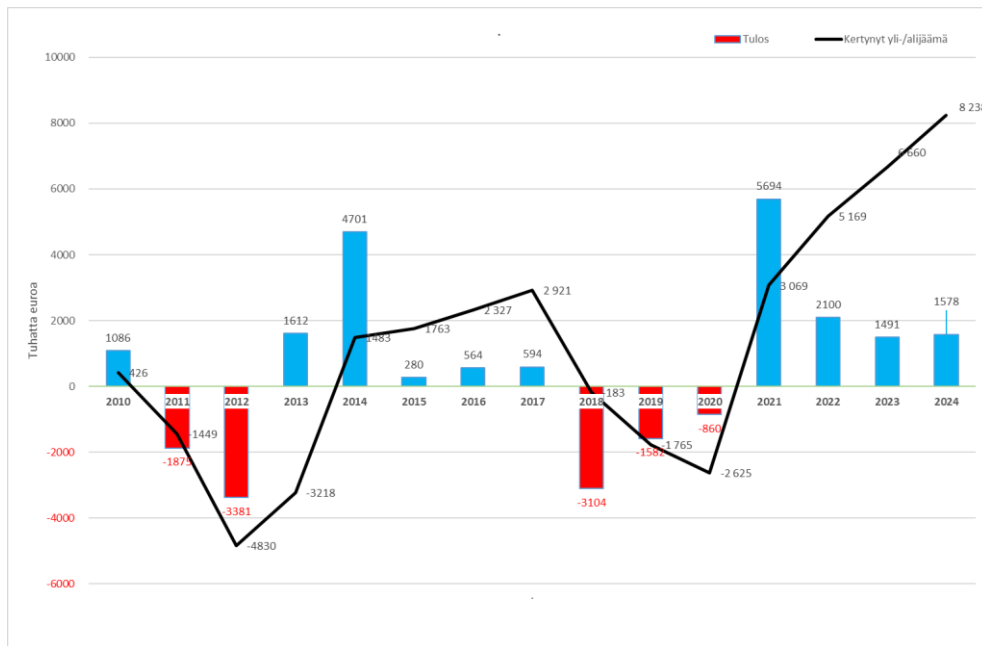
6.5 Yhteisöllinen, muutosjoustava ja yhdessä onnistumisia juhliiva työyhteisö

Hyvinvointisuunnitelma nivotaan talousarvio-taloussuunnitelmapirosessiin. Kuntalaisia osallistavaa budjetointia (kestävä kehitys) jatketaan.

3 Vuoden 2026 talousarvion laadinta

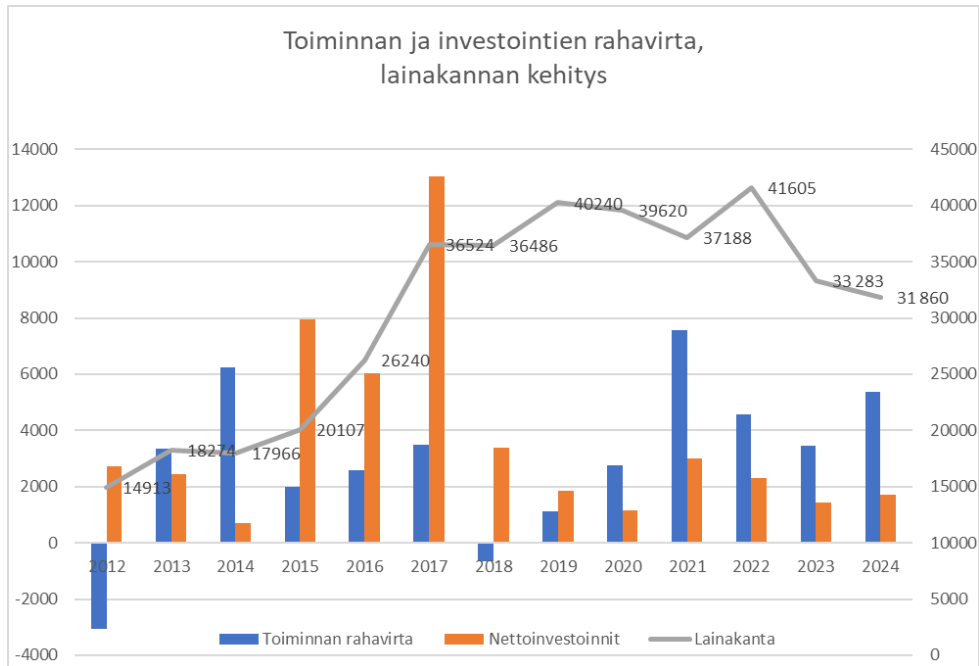
3.1 Kuhmon kaupungin taloudellinen tilanne

Kuhmon kaupungin tuloskehitys ja taseen yli-/alijäämäkehitys vuosina 2010-2024

Kaupungin taseessa kertynyttä ylijäämää vuosilta 2021-2024 on yhteensä 8,2 miljoonaa euroa. On kuitenkin muistettava, että erityisesti vuosien 2021 ja 2022 tuloksiin sisältyi merkittäviä poikkeuksellisia eri, kuten harkinnanvarainen valtionosuus, rahoitusarvopapereiden normaalista poikkeava tuotto, Kainuun sotien purkuun liittyvät erät sekä osinkotuotot tytäryhtiöiltä. Vuoden 2023 hyvä tulos muodostui pääasiassa rahoitusarvopapereiden tuotosta, joka mahdollisti Soten tilinpäätöksen oikaisusta (-0,49 milj. e), Kuhmon Yrityssampo Oy:n osakkeiden arvonalentumisesta (-0,62 milj. e) sekä Oppimiskeskuksen asuntolan purkuvarauksesta (-0,13 milj. e) huolimatta Piilolan koulukiinteistöön tehtävän lisäpoiston (0,3 milj. e). Vuoden 2024 tulokseen vaikuttivat rahoitusarvopapereiden kohtuullisen hyvän tuotto sekä verotulojen ennakoitua parempi kertymä. Valtio oikaisenee vuoden odottamattoman hyvää 2024 verokertymää pienentämällä vuoden 2025 verotulotilityksiä.

Kuhmon kaupungin toiminnan ja investointien rahavirta, lainakannan kehitys

Vuosien 2015-2017 mittavien investointien myötä kaupungin velkaantuneisuus kasvoi suureksi. Hyvän tulovuoden myötä vuoden 2021 Kuhmon lainakanta laski edellisestä vuodesta 2,4 miljoonaa euroa ja oli vuoden lopussa 37,2 miljoonaa euroa. Vuoden 2022 lopussa lainakanta nousi 41,6 miljoonaan euroon. Lainamäärän kasvua selittää joulukuussa 2022 nostettu talousarviolaina ja samaan aikaan käytössä ollut 4,5 miljoonan kuntatodistus. Kuntatodistus erääntyivät tammikuun 2023 alussa, jolloin se maksettiin pois. Vuonna 2023 talousarviolainaa ei nostettu lainkaan ja lainakanta saatiin painumaan 33,3 miljoonaan euroon. Vuoden 2023 kilpailutettu 2,2 miljoonan laina nostettiin vuoden 2024 puolella.

Tilinpäätöksen 2024 mukaan kaupungin omavaraisuusaste on 51,3 % (2023 49,7 %, kun omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona kuntataloudessa pidetään 70 % tasoa. Alle 50 %:n omavaraisuus merkitsee merkittävän suurta velkarasitetta, mikä riskinä korostuu korkotason noustessa. Kuhmon kaupungin suhteellinen velkaantuneisuus oli 114,8 % (120,2 %). Jonkinasteisena mittana voidaan pitää 50 %:n velkaantuneisuutta, jonka yli tunnusluku ei saisi mennä.

Vuoden 2025 talousarvio on laadittu -68 tuhatta euroa alijäämäiseksi. Talousarvioon on tehty 6 miljoonan euron lainavaraus, mutta lainatarve jää 4 miljoonaan euroon. Pitkäaikaisten lainojen lyhennys on 3,7 miljoonaa euroa. Lisäksi investointeihin on varauduttu 6,0 miljoonalla eurolla, mutta niiden odotetaan toteutuvan noin 4,5 miljoonaa euroa (netto).

Tulosennuste 2025 käytettävissä olevan tiedon (kirjanpito 1-7/2025 toteuma, verokehikko 8/2025, valtionosuuslaskelmat) mukaisesti päivitettyinä on -596,5 tuhatta euroa. Toimintakate näyttää toteutuneen odotetusti (-24,2 milj. e). Verotuloennuste on tässä vaiheessa -462 tuhatta euroa budjetoitua heikompi, valtionosuuksien toteutuessa hieman budjetoitua parempana. Rahoitustuotot ja -kulut ovat -200 tuhatta euroa budjetoitua pienemmät. Sijoitusten tuotto-odotukseksi budjetoitiin 1,0 miljoonaa euroa. Rahoitusarvopaperimarkkinoiden turbulenssi näkyi alkuvuodesta Kuhmon kaupungin sijoitussalkussa ja huhtikuussa tehtiin kirjanpitoarvoihin -900 tuhannen euron arvonalentumiskirjaus. Arvopapereiden myyntivoittoja on saatu tänä vuonna 1 480 tuhatta euroa (7/2024 763 t€). Sijoitussalkkujen markkina-arvon kehitys on ollut alkuvuodesta vaihteellista. Evlin salkun tuotto vuoden alusta elokuulle on +2,16 % ja OP:n 4,45 %. Rahoitusmarkkinoilla kauppasodan synkin vaihe on ehkä takanapäin. Yhdysvaltojen tuontituotteisiin asettamien 15 %:n tullien vaikutus hidastaa talouskasvua. Lainanhoitokulut näyttäisivät toteutuvan lähes budjetoidusti.

Epävarmuutta ja riskejä Kuhmon talouteen tuovat:

- valtionosuusuudistuksen vaikutukset Kuhmolle
- reaali talouden muutosten vaikutus verotuloihin
- Te-palveluiden siirtyminen kunnan vastuulle heikentää taloudellista liikkumavaraa
- sote-kiinteistöjen yhtiöittämisvelvoitteen vaikutukset
- rahoitusarvopapereiden tuoton ennustettavuus

- korkokehitys ja lainakannan pitäminen maltillisena
- tulevien investointien määrä ja niiden tuomat tulospainet
- kustannusten nousu
- väestökehitys

Kuhmon väestö- ja ikärakennekehitys

	2024	2025**	2026**	2027**	2028**
VÄESTÖ ikäryhmittäin, 31.12.					
0 - 18 vuotiaat	998	961	910	877	826
Muutos %	-3,5	-3,8	-5,3	-3,6	-5,9
19 - 64 vuotiaat	3 419	3 318	3 233	3 140	3 060
Muutos %	-2,9	-2,9	-2,6	-2,9	-2,5
+ 65 vuotiaat	3 066	3 058	3 050	3 037	3 032
Muutos %	1,3	-0,3	-0,3	-0,4	-0,2
Asukasluku vuoden lopussa	7 483	7 337	7 193	7 054	6 918
Muutos %	-1,3	-2,0	-2,0	-1,9	-1,9

Lähde: Kuntaliitto, verokehikko 8/2025

3.2 Tulot

Toimintatuotot

Taloukasvu on polkenut puoli vuotta paikoillaan ja kauppasota sekä kansainvälisen talouden epävarmuus on yksi keskeisiä Suomen taloukasvun hidasteita, mutta merkkejä talouden vahvistumisesta on nähtävillä. Kuntahallinnon ennustetaan pysyvän noin 0,5 prosenttia alijäämäisenä suhteessa bkt:hen seuraavan viiden vuoden ajan.

Inflaatio on poikkeuksellisen matalalla tasolla. Välillisten verojen (mm. alv, tupakka) korotusten suora vaikutus inflaatioon kumulatiivisesti on yli prosenttiyksikön. Kuluttajahintaindeksin odotetaan kasvavan kuluvaan vuonna 0,6 prosenttia, vuonna 2026 1,6 prosentti ja vuonna 2027 2,0 prosenttia. Palkankorotuslinjasta on sovittu, mutta Ukrainan sotaa edeltänyttä reaalipalkkakehitystä ei kurota kiinni vähään aikaan. Kuntien ansiotasoindeksin muutos on keskimäärin 3,7 prosenttia vuosina 2026-2029 ja se kasvaa keskipitkällä aikavälillä yleistä kehitystä nopeammin. Peruspalvelujen hintaindeksiennuste vuosille 2026-2029 on keskimäärin 3,3 prosenttia. Vuodelle 2026 tulee kaikkia palvelumaksuja tarkastella huomioiden yleinen kustannustaso.

Kun Sote-uudistuksen myötä kunta ei voinut enää tuottaa hyvinvointialueelle teknisiä tukipalveluita, ateria- ja puhtauspalvelut ulkoistettiin 1.2.2024 alkaen. Muutos lisäsi palvelujen ostomenoja, mutta vähensi henkilöstökuja sekä aine- ja tarvikeostoja. Toimintatuotoista poistui ateria- ja puhtauspalvelujen myyntituotot. Muutoksen jälkeiset kustannukset ovat täysimääräisinä budjetissa vuodesta 2025 alkaen.

Hyvinvointialueelle vuokrattavat ns. sote-kiinteistöt on yhtiöitettävä vuoden 2026 alusta, mikä tarkoittaa vuokratuottoihin noin miljoonan euron pienennystä vuoteen 2025 verrattuna. Niiden sote-kiinteistöjen osalta, jotka eivät siirry perustettavaan yhtiöön, vuokratuottoihin sisältyy riski, sillä sopimuksiin sisältyy kuuden kuukauden irtisanomisaika.

Rakennetun ympäristön lainsäädäntökokonaisuus ja sitä myötä Rakentamislaki uudistuu 1.1.2025. Uudistus vaikuttaa rakennusjärjestykseen, hallintosäätöön, rakennusvalvontataksoihin, tietojärjestelmiin ja asiakasohjeisiin.

Verotulot

Verotuloennuste 2023-2028

TILIVUOSI	2023	2024	2025**	2026**	2027**	2028**
Verolaji						
Kunnallisvero	12 695	12 867	12 493	13 098	13 058	13 363
Muutos %	-48,6	1,3	-2,9	4,8	-0,3	2,3
Yhteisövero	3 455	3 324	2 902	2 997	3 169	3 326
Muutos %	-31,6	-3,8	-12,7	3,3	5,7	4,9
Kiinteistövero	2 307	2 517	2 514	2 518	2 518	2 518
Muutos %	-0,1	9,1	-0,1	0,2	0,0	0,0
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	18 458	18 708	17 910	18 614	18 745	19 208
Muutos %	-42,4	1,4	-4,3	3,9	0,7	2,5

Lähde: Kuntaliitto, verokehikko 8/2025

Kuhmon veroprosentti vuonna 2023 on 9,36 ja vuonna 2024 desimaalipyöristyksestä johtuen 9,40. Efektiivinen kunnallisveroaste oli vuonna 2023 6,45, vuonna 2024 6,54 ja on vuonna 2025 6,90. Kuhmon kaupunginhallitus käsittelee vuoden 2026 veroprosentteja kokouksessaan 4.11. ja valtuusto 10.11. Kiinteistöveron määräytymistä koskeva lakiuudistus tuli voimaan vuoden 2024 alusta, jolloin maapohjan verotus eriytettiin yleisestä kiinteistöverosta sen alarajan ollessa 1,30 %. Muutos paransi hieman kiinteistöverokertymää.

Kuntaliiton verokehikon seuraava päivitys loka-marraskuussa.

Valtionosuudet

Valtiovarainministeriön kunnan peruspalvelujen valtionosuuslaskelmat vuodelle 2026 keväältä 2025. Laskelmaa päivitetään vielä kuluvan vuoden aikana.

Valtionosuuksien kehitys Kuhmossa 2024-2028 ja keskeisimmät kuntalinjaukset vuonna 2026

	TP2024	E2025	TA2026	TS2027	TS2028
VOS, t€	8 290	8 226	8 002	7 902	7 802
Muutos, t€	967	-64	-224	-100	-100
Muutos, %	13,2 %	-0,8 %	-2,7 %	-1,2 %	-1,3 %

Ennakolliset valtionosuudet 2026 (6/2025) tiedot päivittyvät syksyn aikana. Lopulliset valtionosuustiedot talousarviovuodelle 2026 saadaan joulukuussa. Laskelmaan ei sisälly kertaluonteinen kuntien peruspalvelujen valtionosuuden 75 miljoonan euron lisäleikkaus vuodelle 2026, jonka vaikutus toteutuessaan olisi Kuhmon kaupungille noin -151 tuhatta euroa. Lisäleikkausesitys on lausunnolla kunnissa elokuun loppuun saakka. Mikäli lisäleikkaus toteutuu, valtionosuuksien muutos 2025-2026 yhteensä on noin -375 tuhatta euroa, mikä tarkoittaa Kuhmon talouden kiristymistä edelleen. TE-uudistus kasvatti valtionosuuksia vuonna 2025, mutta ei parantanut kunnan taloudellista liikkumavaraa. Raha on yleiskatteellista ja uudistuksen rahoitus ei toteutunut täysimääräisenä.

Valtionosuusjärjestelmäuudistusta koskeva Arto Sulosen ja Eero Laesterän laatima raportti julkaistiin 16.12.2024. Alkuperäinen tavoite oli, että uudistus tulisi voimaan jo vuoden 2026 alusta, mutta se on siirretty vuoteen 2027. Uudistus ei ole ollut vielä lausuntokierroksella kunnissa eikä siitä ole päätöksiä, uudistuksen mahdollisia vaikutuksia Kuhmolle ei ole viety talousarvioon suunnitelmavuosille.

Rahoitustuotot

Rahoitusarvopapereiden tuotto on heilahdellut rajusti viime vuosina. Vuosi 2021 oli Kuhmon sijoitushistorian aikana ennätyskellisen hyvä, arvopapereiden markkina-arvo kasvoi keskimäärin 13,1 %. Vuonna 2022 markkina-arvo laski -4,6 %. Vastaavasti vuonna 2023 se nousi 9,47 %. Vuonna 2024 markkina-arvo kasvoi edellisvuoden tilinpäätökseen nähden 7,53 %. Donald Trumpin valinta USA:n presidentiksi loppuvuodesta 2024 ja tuontitullineuvottelut ovat heiluttaneet arvopaperimarkkinoita alkuvuodesta 2025. Arvopaperimarkkinat notkahtivat alaspäin huhtikuussa alussa, ja Kuhmon sijoitussalkun tuotto on ollut pienempi kahden edellisvuoden elokuuhun verrattuna. Talousarvioraamiin 2026 ja suunnitelmavuosille tuotto-odotukseksi on kirjattu 1,0 miljoonaa euroa.

Rahoitusarvopapereiden tuotto heiluttelee Kuhmon tulosta merkittävästi. Ennen lopullisen talousarvion tekemistä pyydämme salkunhoitajilta salkkukatsauksen ennusteineen.

3.3 Menot

Menojen osalta todetaan, että harkinnanvaraisista hankinnoista ja palvelunostoista pidättäydytään aina, kun se kokonaisuuden kannalta on järkevää ja mahdollista.

Ateria- ja puhtauspalvelujen ulkoistamisen kustannusvaikutus on täysimääräisenä käyttötaloudessa vuodesta 2025 alkaen. Muutos lisäsi palvelujen ostomenoja, mutta vähensi henkilöstökuluja sekä aine- ja tarvikeostoja.

Kuntalain mukaan sote- ja pelastuslaitoskiinteistöt on yhtiötettävä vuoden 2026 alusta lukien. Tässä vaiheessa perustettavaan, 1.1.2026 toimintansa aloittavaan, yhtiöön siirtyvät kiinteistöt, jotka ovat 100 % vuokrattuna joko hyvinvointialueelle tai muulle ulkopuoliselle toimijalle. Nämä kiinteistöt ovat Honkalinna, Levälahtikoti ja Louhela. Toimintakeskuksen vuokrasopimus on irtisanottu päättymään marraskuussa 2025, joten tätä kiinteistöä ei yhtiöittäminen koske. Yhtiöittämisen vaikutus kaupunkiemon toimintamenoihin on noin 240 tuhatta euroa (Ta2025). Toimintakate heikkenee noin 700 tuhatta euroa. Poistot 246 tuhatta euroa (tp2024). Niiden sote-kiinteistöjen osalta, jotka eivät siirry perustettavaan yhtiöön, vuokratuottoihin sisältyy riski, sillä sopimukseen sisältyy kuuden kuukauden irtisanomisaika.

Maksuosuudet (tiedot päivittyvät):

- Ympäristöterveydenhuolto: Sotkamo 380.000 e (2025)
- Maakunnallinen yhteistoiminta: Kainuun Liitto 288.465 e (2025)
- Kainuun-Koillismaan työllisyysalue: osuus yhteisistä kustannuksista Kajaanille 150.664 e (budj. 2025)

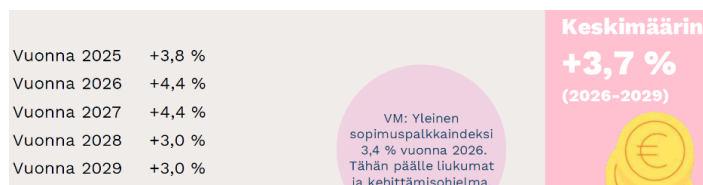
Vuosi 2025 oli kunnille jälleen poikkeuksellinen, kun kuntien tehtävät Te-palvelujen osalta laajenevat. Te-uudistuksen voimassaolokriteerit painottuvat seuraavasti: työikäinen väestö 45 % + työttömien määrä 45 % + vieraskielisyys 10 %. Kunnat eivät suoraan voi vaikuttaa valtionosuuksien määrää. TE-rahastulot sulautuvat osaksi valtionosuusjärjestelmää ja ovat yleiskatteellista valtionosuutta. Valtionosuudet eivät kata täysimääräisesti työllisyyden edistämisen palvelujen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Paine aitoon työllistämiseen kasvaa, kun kuntien osuus etuuskuluista kasvaa (sakkomaksut), aktivointi ei poista sakkolistoilta, palkkatuki ei kerrytä työssäoloa ja lisäksi kuntien taloustilanne (yleinen talouspaine) on vaikea.

Henkilöstökulut

Vuodesta 2023 alkaen henkilöstökulut muodostavat suurimman osan Kuhmon kaupungin toimintakuluista. Henkilöstökulujen osuus on noin 52 % toimintakuluista.

Kunta-alalle saatiin kolmivuotinen palkkaratkaisu 2025-2028. Kuntien ansiotasoindeksi on keskimäärin hieman korkeampi kuin yleinen ansiotaso. Pitkällä aikavälillä palkkaohjelma helpottanee kuntia vaivaavaa pulaa ammattitaitoisesta työvoimasta.

Kuntien ansiotasoindeksi, muutos-% (Lähde: Kuntaliitto/vm)

Kuntatyönantajan sosiaaliturvamaksut

Kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksuja

prosenttia maksun perusteena olevasta palkasta

MAKSU	2024	2025	2026*	2027*	2028*
Sairausvakuutusmaksu	1,16	1,87	1,85	1,84	1,81
Työttömyysvakuutusmaksu	1,09 ^{a)}	0,80 ^{b)}	1,30 ^{c)}	1,30 ^{d)}	1,30 ^{d)}
Kuntien eläkemaksu yhteensä, keskimääräinen työnantajan osuus	20,42	19,88	20,10	20,10	20,10
Työnantajan osuus palkkaperusteisesta ^{e)} eläkemaksusta	16,88	16,88	17,10	17,10	17,10
Kuntien tasausmaksu, euromääräinen ^{f)} , (euromäärä suhteutettu kuntien palkkasummaan)	3,54	3,00	3,00	3,0	3,0
Valtion eläkejärjestelmän kuntasektorin maksu, keskimääräinen työnantajan osuus	16,43	16,50	17,23	17,24	17,24
Muut erät (keskimäärin)	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
KUNTIEN MAKSUT KESKIMÄÄRIN	23,21	23,11	23,84	23,83	23,8
Maksumuutos, %-yksikköä ed. vuodesta	-0,76	-0,1	+0,7	0	0
Kevassa vakuutettujen keskimääräinen eläkemaksu	7,52	7,52	7,30	7,30	7,3

- a. 0,27 % palkkasumman 2 337 000 euroon asti
b. 0,20 % palkkasumman 2 455 500 euroon asti
c. Sisältää 0,5 %-yksikön korotuksen vuoden 2025 ison työnantajan maksutasoon. Palkkasummarajan alla maksu olisi noin 0,40 %.
d. Palkkasummarajan ylittävältä osalta.
e. Palkkaperusteinen eläkemaksu on kokonaiseläkemaksu (viime vuodet TyEL-tasoinen), joka sisältää työnantajan ja työntekijän eläkemaksun sekä työkyvyttömyyseläkemaksun.
f. Kunnilla ja hyvinvointialueilla perittävä tasausmaksu säädettiin vuonna 2023. Kuntien osuus tasausmaksulla kerättävästä euromäärästä on 48,7 %. Taulukossa kunnilla kerättävä summa on suhteutettu kuntien palkkasummaan. Työnantajakohtainen maksu löytyy Kevan verkkopalvelusta.

Lähde: Eläketurvakeskus, Valtiovarainministeriö, valtioneuvosto, Keva 21.5.2025

Vuonna 2026 kuntatyönantajan sairausvakuutusmaksu laskee -0,02 % ja työttömyysvakuutusmaksu nousee 0,5 %. Maksuprosentit vahvistetaan loppuvuodesta.

Palkkaperusteiset eläkemaksun prosentit 2026/Kuhmo (arvio)	2025	2026	muutos
Työnantajan kokonaismaksuprosentti	24,38 %	24,48	+0,10
Työansipohjainen eläkemaksuprosentti	23,50 %	23,60	+0,10
Työkyvyttömyyseläkemaksuprosentti	0,88 %	0,88	0,00
Työnantajan eläkemaksuprosentti alle 53-v ja 63-v. täyttäneet	17,23 %	17,18	-0,05
Työnantajan eläkemaksuprosentti 53-62-vuotiaat	15,73 %	17,18	+1,45
Laskennallinen työnantajan eläkemaksuprosentti	16,73 %	17,18	+0,45
Työntekijän eläkemaksuprosentti alle 53 v ja 63-v täyttäneet	7,15 %	7,30	+0,15
Työntekijän eläkemaksuprosentti 53-62 vuotiaat	8,65 %	7,30	-1,35
Taloudellisen tuen maksuprosentti	0,030 %	0,030 %	0,00

Lähde: Keva, palkkaperusteisen eläkemaksun budjetointiohje vuodelle 2026.

Vuodesta 2026 alkaen on työntekijän eläkemaksuprosentti on 7,30 kaikille vakuuttamisikäisille.

Kevan budjetointiohjeen 7.5.2025 mukaan tasausmaksun määrä vuonna 2026 on 453.660,48 euroa. Lopullinen maksu vuodelle 2026 vahvistetaan joulukuussa. Tasausmaksu oli vuoden 2025 budjetointiohjeen mukaan 461.673 euroa ja lopullinen maksu 422.770,00 euroa.

Sivukuluprosentit syötetään henkilöstösuunnitteluun keskitetysti ja prosentteja tarkistetaan tarvittaessa. Palkankorotus-% syötetään keskitetysti. Tasausmaksu jaetaan palkkasumman suhteessa toimialoille ja syötetään keskitetysti.

Palkkamenojen budjetoinnissa huomioidaan henkilöstömuutokset ja mahdolliset ”ylimääräiset” palkankorotukset. Tiedossa/suunnittelussa olevat eläköitymiset tuodaan tietoon kaupungin johtoryhmään mahdollisten tehtävämuutosten ja organisaatorakenteen suunnittelua varten. Eläköitymisten korvaamista ei budjetoida ilman, että siihen on saatu johtoryhmän/kaupunginjohtajan siunaus.

Sijaismäärärahoihin arvioidaan vuoden 2024 ja kuluvan vuoden perusteella realistinen määräraha.

Koulutusmäärärahat, matkakulut ja hankinnat

Talousarvion valmistelun yhteydessä henkilöstösuunnitelma päivitetään koulutusten osalta niin, että koulutuksiin ja niihin liittyvät matkat voidaan suunnitella talousarvioon mahdollisimman tarkasti. Samoin tiedossa olevat muut matkat,

erityisesti ulkomaanmatkat, hyväksytetään etukäteen ja sisällytetään talousarvioon. Matkakulujen säästämiseksi hyödynnetään etäyhteyttä.

Palvelunostot

Pakollisiin palvelunostoihin varataan talousarvioon mahdollisimman tarkka summa, ei budjetointia varovaisuussyistä.

Kehittämisasiat suunnitellaan ja käydään läpi johtoryhmässä niin, että tarpeellisiin ostoihin, esim. konsultointeihin voidaan varata niihin tarvittava määräraha.

Avustusmäärärahat

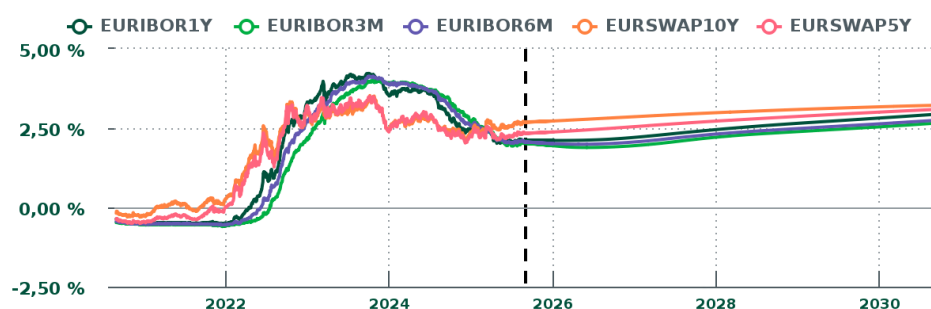
Kuhmon kaupungilla on sopimuksenvaraisia avustuksia. Niiden osalta neuvottelut käydään vuosittain ennen talousarvion laadintaa. Muiden avustusten osalta noudatetaan laadittua avustusten myöntämisen ohjeistusta.

Talousarviossa 2026 pyritään siihen, että avustusmäärärahat eivät kasva kuluven vuoden ennusteeseen verrattuna.

Korot

Lainojen korot lähtivät nollassa nousuun vuonna 2022 ja olivat ylimmillään syksyllä 2023, mutta ovat nyttemmin normalisoituneet noin 2-2,5 prosentin tasolle.

Korkojen kehittyminen

Lähde: Kuntarahoitus, Apollo 27.8.2025

Kuhmon kaupungin lainojen korkotaso pysyi pitkään alhaisena, mutta korot lähtivät nousuun vuonna 2022. Elokuusta 2023 elokuulle 2024 keskiporko nousi noin prosentin verran. Viimeisten 12 kk:n keskiporko on 2,01 prosenttia ja seuraavien 12 kk:n keskiporko laskee hieman, arvion ollessa 1,62 prosenttiin. Päivämäärällä 27.8.2025 12 kk:n korko on 2,116 prosenttia, kun se vuosi sitten oli 3,116 prosenttia.

Kuhmon kaupungin nykyisen lainakannan korkokustannusennuste 2025-2027

Jakso	Todellisten sopimusten korkokustannukset	Yhteensä, vuosi, €
Q1 2025	151 910,86	
Q2 2025	137 087,56	
Q3 2025	141 342,09	
Q4 2025	133 944,84	564 285,35
Q1 2026	125 627,52	
Q2 2026	123 365,65	
Q3 2026	119 588,73	
Q4 2026	117 529,37	486 111,27
Q1 2027	112 056,37	
Q2 2027	112 006,30	
Q3 2027	110 605,33	
Q4 2027	109 680,19	444 348,19

Lainojen kokonaiskeskisalidon ja keskkoron ennuste vuosille 2025-2027

Jakso	Kokonaiskeskisalido	Toteutunut keskkorko (pl. jälleenrahoitus)
Q1 2025	30 519 051,28	1,9450%
Q2 2025	34 094 051,28	1,7665%
Q3 2025	32 753 575,42	1,6886%
Q4 2025	32 128 575,42	1,6367%
Q1 2026	30 788 099,56	1,5940%
Q2 2026	30 163 099,56	1,6038%
Q3 2026	28 822 623,70	1,6188%
Q4 2026	28 197 623,70	1,6322%
Q1 2027	26 857 147,84	1,6250%
Q2 2027	26 232 147,84	1,6694%
Q3 2027	24 891 671,98	1,7262%
Q4 2027	24 266 671,98	1,7641%

Lähde: Kuntarahoitus, Apollo 27.8.2025

Lainakannan suojausaste on 51,08 %.

Poistot

Elokuun loppuun mennessä loppuun saatetut investoinnit raportoidaan kirjanpidolle niin, että ne saadaan mukaa poistoraportointiin. Lisäksi loppuvuoden aikana toteutuvista investoinneista tehdään ennuste yhdessä taloushallinnon kanssa. Edelliset tarvitaan talousarvion poistolaskentaa varten.

Investointisuunnitelmaan merkitään suunniteltujen investointien poistosuunnitelman mukaiset poistoajat ja käyttöön-ottokuukaudet/vuodet.

Poistoissa noudatetaan kaupunginvaltuuston, 17.6.2013 § 116, hyväksymää poistosuunnitelmaa.

3.4 Sitovuustaso

Kuhmon kaupungin organisaatio jakaantuu seuraaviin palvelualueisiin ja vastuuyksiköihin:

Kaupunginhallituksen toimiala	Keskushallinnon palvelualue	Hallintopalvelut
		Talous- ja henkilöstöhallinto
		Toimistopalvelut
		Maakunnallinen yhteistoiminta
	Vetovoimaisuuden palvelualue	Viestintä- ja kulttuuripalvelut
		Elinkeinopalvelut
	Työllisyyden edistämisen palvelualue	Työllisyydenhoidon palvelut
Sivistystoimi	Kasvun ja oppimisen palvelualue	Sivistyspalveluiden hallinto
		Varhaiskasvatus
		Perusopetus
		Lukio
		Musiikkiopisto
		Kansalaisopisto
		Nuorisopalvelut
Tekninen toimi	Kaupunkiympäristön palvelualue	Teknisten palvelujen hallinto
		Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu
		Kunnallistekniikka
		Yksityistiepalvelut
		Tilapalvelut
		Maankäyttö ja mittaus

Talousarvion sitovuustaso on palvelualueiden vastuuyksiköiden nettomenot (tulot-käyttötalousmenot).

3.5 Investoinnit

Investointiosassa esitetään hankkeen kokonaiskustannusarvio, hankkeeseen talousarviovuonna tarvittava määräraha, mahdollinen valtion rahoitusosuus ja tuleville suunnitteluvuosille mahdollisesti hankkeesta siirtyvä määrärahaosuus. Määräraha varataan arvonlisäverottomana. Investointimenoon luetaan nimellishankintahinnan lisäksi esim. rahti- ja asennusmenot. Alle 10.000 euron hankinnat varataan käyttötalousmäärärahoihin, ei investointeihin.

ICT-hankinnat tehdään leasingilla.

Investointien kokonaismäärärahassa noudatetaan erittäin tiukkaa linjaa.

Suunnitelluista investoinneista kirjataan investointiosan perusteluihin: investoinnin tavoite, sisältö, tulokset, vaikutus käyttötalouteen ja vaikutus työpaikkoihin.

3.6 Talousarvioraami 2026

Kuhmon kaupungin tavoitteena on vuosittain tasapainoinen tulos ja se, ettei suunnittelukauden lopussa kaupungin taaseessa ole alijäämää. Kaupunki pyrkii vuosikatteeseen, joka mahdollistaa kaupungin lainakannan vähittäisen pienemisen (ei lisävelkaantumista).

Talousarvioraami esitellään kaupunginhallituksen kokouksessa 2.9.2025, jolloin hallitus raamittaa suunnittelun tavoitteen. Syksyn aikana saatavien tietojen, muun muassa verokehikkoennustekehikotietojen ja valtionosuuslaskelmien, päivittyminen otetaan huomioon.

3.7 Riskienhallinta

Strategisten riskien täsmennys ja tarvittava toimintasuunnitelma tehdään kaupungin johtoryhmässä syyskuun 2025 loppuun mennessä.

Palvelualueet ja vastuuyksiköt täsmentävät omat operatiiviset riskinsä ja toimintasuunnitelman lokakuun 2025 loppuun mennessä palvelualueen johdon vetämänä.

3.8 Toimintasuunnitelma

Toiminnan painopisteet 2025 ovat olleet samat kuin vuosina 2023-2024. Mittareihin on tehty tarkennuksia. Toimintasuunnitelmaan kirjattavien toimenpiteiden tulee pohjautua yhteisesti sovittuihin painopisteisiin. Strategian päivitys on kaksi kertaa valtuustokaudessa. Uusi valtuusto 2025-2029 aloitti toimintansa alkukesästä. Päätöstä strategian uudistamisesta tai päivittämisestä ei ole vielä tehty. Kts. luku 2.

3.9 Budjetointivastuu

Budjetti laaditaan operatiivisen organisaation ja vastuualueiden mukaisesti. Palvelualuejohtajat vastaavat oman palvelualueensa budjetista. Hallinnollista käsittelyä varten valiokunnille tiedot kerätään erikseen erillistä raportointihierarkia käyttäen.

4 Talousarvioaikataulu

2.9.2025	Kaupunginhallitus: talousarvion laadintaohjeen hyväksyminen
4.9.2025	Talousseminaari, kh+jory
15.9.2025	Kaupunginhallitus: 4.9. tehtyjen linjausten vaikutukset talousarvioraamiin ja talousarvion laadintaan (kh-käsittely tarvittaessa)
1.8.-15.10.2025	Sisäisten erien valmistelu
1.8.-15.10.2025	Talousarvionumeroiden laadinta (käyttötalous, investoinnit) ja toimintasuunnitelmaan tulevien toimenpiteiden hahmottelu Valiokuntakäsittelyt
22.10.2025	Kaupunginhallitus, talousarvion 1. käsittely
	Talousarvion tarvittavat valiokuntakäsittelyt
4.11.2025	Kaupunginhallitus, veropäätökset, kh21.10. evästysten vaikutus numeroihin?
10.11.2025	Kaupunginvaltuusto, veropäätökset
18.11.2025	Talousarvion 2. käsittely
25.11.2025	Kaupunginhallitus, talousarvion esittely hallitukselle, hallituskäsittely
9.12.2025	Kaupunginhallitus hyväksyy talousarvion – esitys kv:lle
16.12.2025	Kaupunginvaltuusto, talousarvion hyväksyminen